

Владимир КАРТОВ

ДЕТСТВОТО И УЧИЛИШНИТЕ ГОДИНИ НА НАРОДНИОТ ХЕРОЈ ЈОСИФ ЈОСИФОВСКИ

(Прилог кон биографијата на овој народен херој на Југославија)*

I

СЕМЕЈНОТО ПОТЕКЛО И ДЕТСТВОТО НА ЈОСИФ ЈОСИФОВСКИ

1. Семејството Јосифови — потекло и развиток

На најјужниот дел на територијата на СФРЈ односно СРМ, се наоѓа градот Гевгелија. Таму е градот каде што владее изменето средоземна клима распослана во најјужниот дел на Гевгелиската котлина, таму каде што има топли и суви лета, и благи зими. Во ова топло поднебје, во еден августовски ден, се роди идниот македонски револуционер и народен херој на Југославија — Јосиф Јосифовски.

*) Во оваа 1984 година се навршуваат 70 години од раѓањето на народниот херој на Југославија Јосиф Јосифовски-Свештарот Горче, еден од најсветлите ликови на Народноослободителната борба и револуцијата на Македонија и Југославија. Тој херојски загина во нерамната борба против германските војски и балистите како политички комесар на Втората оперативна зона, на 6. X 1943 година кај селото Кленоец, Кичевско.

За неговиот животен пат и неуморна револуционерна дејност, како еден од организаторите на прогресивното движење на македонските студенти на Белградскиот универзитет како составен дел на македонското национално ослободително движење во периодот меѓу двете светски војни и за времето на Втората светска војна, не само што сè уште немаме потполна монографија, туку немаме и поголеми парцијални трудови. Нашата научна јавност, а особено пошироката јавност, не знае речиси ништо за неговото семејно потекло и за неговиот живот од време на детството и ученичките години, а кои на одреден начин битно влијаеле тој безрезервно да се определи кон борбата на поробениот македонски народ за остварување на неговите национални права и за правата на работничката класа на сите народи и народности на Југославија.

Јосиф Јосифовски потекнува од семејство Јосифови. Тоа е едно од стотината семејства што селото Мачуково, Гевгелиско¹⁾ ги имало кон средината на XIX век. Негов основоположник бил некојси Јосиф, прадедо на Јосиф па по него било и семејството наречено Јосифови.

Јосиф со својата жена имал три сина (Гоно, Михајло и Саво) и две ќерки (Марија и Лина). Гоно бил дедо на Јосиф Јосифовски и имал три сина (Јосиф, Вангел и Глигор). Вангел е всушност татко на Јосиф Јосифовски. Тој во бракот со Марија имал три деца. Најстарото дете се викало Ѓорѓи. Тој бил роден во 1904 година, а по четири години добиле ќерка. Нивното последно дете било исто така машко што обично се вели им беше како сугаре. По инсистирање на дедото Гоно му дале име Јосиф во чест на сеќавањето на неговиот починат син Јосиф. Родителите Вангел и Марија своето најмало дете Јосиф нагалепо го викале Јоска. По нив така го именувале и неговите врсници и сето население во Гевгелија. Како таков е познат и меѓу своите другари за време на училишните и студентските години, а подоцна и меѓу своите соборци во НОВ.

Јосиф Јосифовски е роден на 2 август 1914 година.²⁾ Каква коинциденција. Идниот народен херој на Југославија се родил на 11-годишнината од дотогаш најзначајниот историски ден во борбата на македонскиот народ за национална и социјална слобода, на денот на избувнувањето на историското Илинденско-восстание, кога во Крушево беше привремено соборена турско-османлиската власт и формирана нова револуционерна власт — Крушевската република. Тоа е и денот кога под водството на Сава Михајлов, негов чичко од брат на дедо му Гоно, трите обединети гевгелиски чети ги започнале своите вооружени акции во Гевгелиско. Како да се претскажувало дека по трагите на таа

1) Селото Мачуково (денес во Егејскиот дел на Македонија) е едно од бројните гевгелиски села, кое со поделбата на Македонија во 1913 год. ѝ беше доделено на Грција, а чија врховна власт во 1926 год. го преименува во Евзони како што впрочем направи и со преименувањето на сите населби во Егејска Македонија. Оваа мерка беше едно од средствата за денационализаторска политика на Кралството Грција, спрема Македонците.

2) За утврдување на годината на раѓањето на Јоска имавме поголеми тешкотии. Имено, во сите досегашни написи за него, како од страна на научните работници така и од неговите соборци наизменично се употребувани два години на раѓање — 1914 и 1915 година. Денот и месецот на раѓањето е секогаш ист — 2 август.

Авторот на овие редови во своите повеќе досегашни прилози ја употребуваше како година на раѓањето 1915, користејќи се притоа според запишаните податоци во Матичната книга на родените што се чува во матичната служба на општина Гевгелија. Меѓутоа, во пронаоѓањето на оригиналните училишни и студентски свидетелства и воено-регрутниот список на стара Југославија се утврди дека денот на раѓањето е 2 август 1914 година. Годината на раѓањето што е запишана во Матичната книга е регистрирана според изјави на сведоци во 1954 година кога неговите родители и членови на потесното семејство биле веќе мртви.

славна, но недовршена илинденска борба, подоцна ќе стапи и последното машко дете на Вангел и Марија — Јосиф во решителна бестрашна и доследна борба за љубов на својот долго намачен народ и на слободарскиот дух на човекот воопшто.

Времето на раѓањето на Јоска се совпаѓа кога неговата родна земја Македонија беше јаболко на раздор меѓу соседните балкански држави — Грција, Бугарија и Србија, секоја на свој начин инспирирана и помагана од некоја голема сила. Само една година пред неговото раѓање Македонија беше вештачки поделена помеѓу споменатите соседни држави. По подолги меѓусебни расправи, па дури и дипломатски закачки, Гевгелија со дел од својата околина беше доделена на Кралството Србија. Само еден ден пред раѓањето на Јоска, на 1 август 1914 година дојде до нова војна, овој пат од општо светски карактер. Балканот повторно затрепери, а Македонија стана една од главните борбени средишта на двете големи светски завојувани сили, силите на Антантата (Царска Русија, Англија и Франција) во чиј состав била и Србија и Сојузот на Централните сили — (Австро-Унгарија и Германија), во чиј состав влегла и Бугарија, откако овој сојуз ѝ ја ветил цела „Српска“ Македонија и дел од српската територија што требало да влезат во состав на Санстефанска Бугарија. Овие две големи светски војски отвориле широк меѓусебен фронт долж линијата од Битола, преку Гевгелија до Дојран.

2. Детството и првите училишни години на Јосиф Јосифовски

а) Без вистинско детство

Во деновите кога Јоска наполнувал повеќе од година дена односно кога тој ги правел првите чекори кон спознавањето на животот, во октомври 1915 година, Бугарија подмолно ја нападна Србија чија војска речиси една година храбро се бореше со далеку побројната и надмоќна австро-унгарска и германска војска од север. Поради навлегувањето на овие војски од север и изненадниот напад на бугарската војска, — српските власти и српската војска биле принудени да го напуштат делот на Македонија, што Кралството Србија го доби со Букурешкиот мировен договор. Имено два месеца по овој напад на Бугарија, целата територија на Македонија под српска власт беше окупирана од бугарските војски што навлегоа на југ до српско-грчката граница, т.е. до реонот Гевгелиско, Дојранско и Битолскиот крај.³⁾ Но со паѓањето на овој крај под бугарска власт не беа завршени воените операции. Напротив, тие токму тогаш започнаа за да потраат цели три години.

³⁾ Полк. Дарвинговъ, Дествията на 11 пехотна македонска дивизия от Кривоплак до Богданци, София, 1926, 350.

Бугарските, австро-унгарските и германските воени единици се утврдиле на линијата Дојран—Гевгелија—Битола. По должината на оваа фронтална линија изникнале многубројни бункери градени исклучиво од тежок бетон, свртени со лицето кон југ. Само од мостот на околу 200 метри јужно од железничката станица во Гевгелија, во должина на нешто повеќе од 2 километри биле изградени околу 20 такви бункери.⁴

Со доаѓањето на бугарските војски и воспоставувањето на бугарската власт во Гевгелискиот крај престанала од страна на српските власти реквизицијата на храна и добиток и мобилизацијата на населението. Сега почнале да ја практикуваат бугарските. По сите населени населби во овој крај била организирана и принудна работа — реквизирање на трудот. Населението било задолжено да дава 45 денови нарјади што всушност бил еден вид присилна работа. Од ваквите малтретирања не било ослободено ни семејството на татко му и на дедо му Гоно.

Меѓутоа, наскоро дошле уште потешки денови. Имено, непосредно пред почетокот на позасилените воени операции во овој крај, во пролетта 1916 година населението на Гевгелија и неговите поблиски села било евакуирано од страна на бугарските власти. Со денови населението од Гевгелија и селата: Богданци, Стојаково, Богородица, Мрвенци, Негорци и Моин се повлекувало на север кон Кавадарци.

Меѓу многубројното гевгелиско принудно евакуирано население⁵) било и целото петочлено семејство на Вангел Јосифов — сопругата Марија, 10-годишниот син Ѓорѓи, 7-годишната ќерка Златка и едноипол годишниот Јоска. Трите последни години од Првата светска војна за семејството на Вангел Јосифов како и за илјадници други такви од Македонија беа претешки. Најнапред со коњска кола во една приквечерина на април 1916 година, неговите ситни дечиња стигнале во с. Смоквица, Гевгелиско. Според искажувањето на Родна Јосифова (Крушкова) малиот Јоска, кој што туку наближуваше кон својата втора година постојано плачел.

По еднонеделен престој во Смоквица, Вангеловото евакуирано семејство, во придружба на поширокото семејство на дедото Гоно (неговата жена, снаата Анета, заедно со нејзините шест деца) тргнале на ново патување без да знаат каде. По еден ден патување стигнале до Неготино. Тука останале околу шест месеци. Живееле во страшна мизерија, без доволно храна и нечиста вода за пиење, а спиеле во сламени колиби. Во меѓувреме се појавил

⁴) Поради интензивната станбена изградба, а и поради непоседување на историски осет од страна на органите што ја спроведуваат оваа изградба уништени се сите бункери.

⁵) Еден сè уште жив современик на евакуацијата на гевгелиското население Петре Дилиндиков вели, дека бугарските власти се послужиле со обмана спрема населението. Имено, тие го уверувале населението дека за неколку дена ќе биде вратено, бидејќи ќе биде воспоставена бугарска власт до Солун. Тоа значи дека евакуирањето било присилно.

стомачен тифус што покосил стотици гевгеличани. Меѓу нив била и Катерина Јосифова, внука на дедо Гоне, односно прва братучеда на Јоска.

По шестмесечниот престој во Неготино, бугарските власти дале нова наредба, гевгелиското население треба да се евакуира уште по на север, со што дошле нови страдања. И не случајно подоцна, кога Јосиф Јосифовски редовно се вклучил во општата борба за национална и социјална слобода на македонскиот народ честопати се потсетувал на годините што му носеле големи неволји, како нему така и на неговото евакуирано пошироко семејство, а и на сето македонско население за време на Првата светска војна. Тоа биле години без вистинско детство за малиот Јоска бидејќи тој не можел да си заигра во родната куќа, во нејзиниот двор, во блиската околина на куќата, во маалото, како што го прават сите деца во најраните детски години сè до тргнувањето во училиште.

II

УЧИЛИШНИТЕ ГОДИНИ НА ЈОСИФ ЈОСИФОВСКИ

1. Одличен и многу добар ученик во основно училиште

Само половина година по враќањето од евакуација, Јоска требало да замине во училиште. Имено по навлегувањето во седмата година од животот во септември 1921 година, тој почнал да јуди во училиште. Тоа било четиригодишно основно училиште што било сместено во просториите на поранешното унијатско училиште подоцна претворено во болница, а денес таму се наоѓа музичкото училиште.

Не може со сигурност да се тврди кои биле неговите учители во четирите одделенија на основното училиште, бидејќи не се сочувани училишните документи. Единствено е сигурно дека во трето одделение, во учебната 1923—1924 година, учителка му била Софија Јовановиќ-Калабиќ. Меѓутоа, врз основа на искажувањата на повеќе негови врсници и братучеди, кои се сè уште живи,⁶ може да се каже многу позитивно за неговото однесување кон учењето. Впрочем споменатава негова прва братучеда Родна Јосифова еве што вели во врска со тоа:

„Малиот Јоска во основното училиште беше многу интелегентен и трудољубив. Сите училишни обврски и задачи ги извршуваше со една посебна грижливост. Скоро никој не му водеше контрола во учењето, бидејќи Јоска учеше доста многу, честопати ноќе користејќи го притоа и осветлението на газјената ламба.

⁶ Нако Хаџинаков, Никола Кајтазов, Жарко Хаџикојчев, Лазар Гелебшев, Александар и Боро Кулишеви и други.

Како резултат на тоа Јоска постигнуваше одлични резултати во учењето, особено по предметите математика и историја, поради што ги освои симпатиите на своите учители и соученици. Тоа беше голема радост не само за него, туку и за неговите родители“.

2. Тешки гимназиски години на Јосиф Јосифовски

Балканските и Првата светска војна оставиле вистински пустош во Македонија, а посебно во Гевгелиското подрачје. Пустошењето имало карактер на непоправливи или мошне тешко надоместливи загуби за народното стопанство. За време од шест години (1912—1918) низ овој крај настапувале, престојувале или се повлекувале и пак настапувале разни завојувачки војски, кои зад себе ги оставиле сите зла карактеристични за секоја војна.

Градот Гевгелија бил посебно засегнат. Вештачката граница го прекина неговиот природен развиток. Со нејзиното воспоставување се затвори слободното поле на стопанското и општественото комуницирање. Никој не ги почитуваше оправданите барања на македонското население за зачувување на македонската стопанска и етнографска целост, а со тоа и на Гевгелиското подрачје, ниту соседните држави, ниту големите сили. Тие самоволно ја поделија Македонија без да водат сметка за општествено-економските последици. Од територијата на Гевгелиската околина, што остана под српска власт, беше образувана посебна административно-управна единица — Гевгелиска околина со седиште во Гевгелија.⁷⁾ Меѓутоа Гевгелија во текот на целиот период меѓу двете светски војни речиси воопшто не се развиваше. Од еден силен трговски центар, таа стана погранично место и како таква опаѓаше. Долгогодишните трговски врски со Солун, Дојран и другите градови на Јужна Македонија се прекинуваат. Настанува преориентација на целокупниот нејзин економски живот. Се барале нови трговски врски, но тие тешко можеле да се воспостават. Така, процесот на преориентацијата кон север се вршеше со потреси и длабоки реперкусии за населението. Индустриското и занаетчиското производство тешко може да се обнови и засили од времето пред Балканските војни. Многу работоспособно население од градот и околината беше принудено да емигрира. Новите господари — великосрпските властодршци — го принудувале населението да се иселува. Така непосредно по Првата светска војна Гевгелија имаше само 2.792 жители,⁸⁾ а непосредно пред Балканските војни имаше над 5.000 жители.⁹⁾

7) Гевгелиската административна околина во периодот пред Првата балканска војна имаше вкупно 68 населби, а во периодот меѓу двете светски војни само 28.

8) Попис становништва Краљевине СХС, 1921, Сарајево, 1924, 97.

9) В. Картов, Гевгелија до Балканските војни, Скопје, 1966, 43—44.

Ваквата тешка општествено-економска положба влијаела негативно и врз положбата на семејството на Вангел Јосифов, таткото на Јоска. Во периодот по Првата светска војна неговата имотна положба сè повеќе се влошуваше. Малиот трговски дуќан, во кој главно се преработувале бижутериски производи (прстени, колби, чешли и сл.), што го имаше отворено Вангел на главната улица во близината на зградата каде што денес е сместена радиостаницата Гевгелија за време на годините на големата економска криза (1929—1933 год.) потполно пропадна. Неговиот пад не го спасија ни производството на свеќи што лично го вршел Вангел со својата сопруга Марија. Земја речиси немале. Но и овие мали парцели што ги добил со делбата не можел да ги обработува бидејќи не само што тие биле со нежно здравје, туку такви им биле и двете поголеми деца, кои по 1924 година веќе навршиле десет години. Со цел да го прехранува своето семејство, таткото на Јоска, Вангел по 1933 година се вработил како трошаринец (собирач на парични средства од пазарниците што иделе од селото Моин). Во овие години Вангел бил принуден својот поголем син Ѓорѓи да го даде на работа кај синовите на Хаџи Након, односно на браќата на својата мајка кои, во меѓувреме, заради пројавената трговска дејност нешто си ја подобриле имотната положба. Во условите на наглото влошување на економската положба на семејството на Вангел, Јоска го продолжи своето образование во нижата гимназија во Гевгелија во која до 1929 година постоеја V и VI клас. Првиот клас го запишал во учебната 1924/25 година. Немањето на доволно парични средства за школување (тогаш и за упис во нижите класови на гимназија се плаќало школарина), Јоска не го обесхрабрило. Големата желба за школување во сите четири класа Јоска ја оправдал. Впрочем освен зачуваните документи, годишниот извештај на гевгелиската гимназија во периодот 1924/25 година до 1928/29 година, покажуваат дека Јоска постојано бил со многу добри и одлични оценки, посебно од математика. Подобар успех покажувал и по предметите од хуманитарната група — историја и географија. По овие предмети имал постојано петки. Тоа го оправдуваат и неговите живи современици. Според зборовите на неговиот соученик и комшија Никола Кајтазов и на неговиот прв братучед и соученик Александар Кулишев, Јоска тогаш спаѓал меѓу послините ученици и бил многу почитуван и сакан поради добриот однос кон другарите. Во јуни 1929 година Јоска положил полуматура. Се поставило прашањето за продолжување на неговото школување. Меѓутоа, неговата желба за продолжување на понатамошното школување била безизгледна. Имено, во тие месеци на првата година од воспоставувањето на Шестојануарската диктатура режимот на крал Александар и од избувнувањето на големата светска криза, имотната состојба на неговото семејство се свела на нула. Тогаш татко му бил принуден да го затвори својот мал дуќан што му обезбедувал извесна егзистенција. И кога веќе била загубена

секаква шанса за тоа, се случило нешто што за Јоска имало среќно решение. Имено, со кралскиот указ од 24. VIII 1929 година, а на предлог на тогашниот министер на просветата Божидар Максимовиќ и во согласност со Кралската влада, биле затворени во Македонија 5 нижи гимназии и тоа во: Гевгелија, Кичево, Струмица, Ресен и Струга, потоа Учителската школа во Прилеп, а петте потполни гимназии во Прилеп, Куманово, Велес, Охрид и Штип биле претворени во нижи.¹⁰⁾ Со овој кралски акт цела Источна Македонија останала без ниедна гимназија, а градот Прилеп од постојните средни училишта останал без ниедно. Иако споменатиот кралски указ не се однесувал исклучиво за Вардарска Македонија, сепак имал пред сè најдалекусежни негативни последици за потенцијалниот општествен, економски и културен развој на македонскиот народ. Имено, кон крајот на 20-тите години, владеачките српски кругови сè повеќе се уверувале дека нижните и потполните гимназии во Македонија не ја постигнале основната поставена цел — денационализација и асимилација на македонските млади поколенија. Поради тоа тие ја промениле во основа својата прокламирана просветна политика спрема македонскиот народ на тој начин што како што видовме, затвориле повеќе нижи гимназии, неколку потполни гимназии претвориле во нижи за да не би можела да се развива македонската интелигенција. Со тоа, пак, се овозможувало да се забавува и општествено-економскиот развој на Македонија бидејќи на место укинатите нижи и потполни гимназии не се отвориле друг вид средни училишта.

Со цел да се прикријат целите на таа нова просветна политика спрема македонскиот народ, владеачките кругови на големосрпската буржоазија започнале наместо затворените нижи гимназии да отвораат граѓански училишта. Но истите, само неколку учебни години потоа, започнале да се затвораат.¹¹⁾ Исто така за да може да се прикрие народниот отпор што се развивал против ваквата поставена политика спрема македонскиот народ, владејачките кругови биле принудени, по укинувањето на гимназиите во Македонија, да прифатат извесен број на македонски деца да ги школуваат на државен трошок т.е. да бидат „државни стипендисти“ и тоа само во средните училишта во Србија. Нивното школување во гимназиите и учителските школи во Крушевац, Јагодина, Неготин Краина и Крагуевац го презела државата заради однапред определената политичка тенденција да ги подготви за идни пропагатори на денационализаторската политика спрема македонскиот народ.¹²⁾ Меѓу нив бил и Јосиф Јосифовски.

¹⁰⁾ В. „Службене новине“, 9. XII 1929 год.

¹¹⁾ Акт Пов. бр. 29990/1931. ед. 43, фсц. 20, Фонд — Министерство на просветата на Кралството на Југославија, Белград.

¹²⁾ Пошироко за ова видете во статијата на Митко Илиев — Патот до III учителска група, Гласник на ИНИ, год. XVI. бр. 2/1972, 243—273.

Трите виши класа на Гимназијата на Неготин Краина (V, VI и VII клас) Јоска ги завршил како добар и многу добар ученик. Последниот, VIII клас, го завршил како добар ученик во Гимназијата во Крагуевац, во учебната 1932/1933 година.¹³⁾ Преместувањето на гимназистите-државни питомци од Неготин Краина, односно Горни Милановац и Крушевац во Крагуевац дошло по наредба на тогашниот министер на просветата на Кралството Југославија, Коиќ, поради тоа што режимските власти сметале дека хетерогениот состав на населението во Неготин Краина, односно Горни Милановац не „можел“ да всадува и да развива големосрпски национални чувства па бил избран Крагуевац како „почист“, „осрпски“ град што ќе може полесно да создаде од македонските деца „емисари“ за асимилаторската политика во Македонија. Меѓутоа, очекувањата на владеачките кругови да создадат „политички јаничари“ не се оствариле. Овие младинци, меѓу кои е и Јосиф Јосифовски, бргу се адаптирале на новата средина, го прошириле својот водокруг и правилно ја сфатиле суштината на односите во буржоаска Југославија. Имено за времето додека престојуваше во Неготин Краина, а особено во Крагуевац, Јоска успеал да запознае поблиску и некои страни од секојдневниот живот на сограѓаните. Младоста не му пречела да ја согледува грубата социјална експлоатација, политичката и националната обесправеност и сè друго што го аранжирало ненародниот режим на буржоаска Југославија. Никако не можел да се помири со притисокот што власта го вршела врз широките маси и длабоко сочувствувал со нив. Во исто време кај него како и кај мнозина негови соученици, започнало да се манифестира сознанието за националната обесправеност на македонскиот народ. Свеста за посебноста на македонскиот народ постепено му прераснувала во преокупација што подоцна, до крајот на својот живот не ја напуштал во ниеден момент.

Ваквиот револуционерен однос на македонските ученици при школувањето во Крагуевац, град со големи револуционерни традиции и револуционерна атмосфера, беше последица на многу силното влијание на КПЈ и СКОЈ меѓу нив, иако тие сè уште не биле членови на КПЈ ниту членови на СКОЈ. Будењето на револуционерноста на овие македонски младинци, меѓу кои е и Јоска, најдобро ја изразил неговиот помлад соученик, Страшо Пинџур, во својот дневник кога на 15. I 1933 година запишал:

„... Попладне зборувавме со другарите за политички прашања. Тој разговор го сметавме за капитален настан. Зборувавме за немањето право на М. (Македонците, н.з.), потоа за ослободувањето на нашата нација и за идниот нејзин напредок. Се збору-

¹³⁾ Подобри оценки односно оценки имал по предметите историја, филозофија, географија и математика. (Според главната книга на Реалната гимназија во Крагуевац за учебната 1932/33 год., стр. 687). На завршниот испит бил одбиен на година дена како последица на неговото почесто боледување а и од некои други причини.

ваше и за настаните на Далечниот Исток и за инвазијата што Јапонија сака да ја преземе. Предмет на разговорот беше и запаливата Европа и најглавните европски мирољубиви фактори“.¹⁴⁾

Иако Јоска во Крагуевац престојувал само една учебна година тоа не му пречело активно да се вклучи во разновидните општествени активности како во Гимназијата, така и во училишната дејност. Додека во Неготин Краина сè уште во училиштето не се чувствувало влијанието на прогресивното движење предводено од КПЈ, дотогаш пак во Крагуевац ситуацијата била подруга. Македонските гимназисти, „државни питомци“, меѓу кои и Јоска, живејќи во овој тогаш најработнички град се инспирирале од револуционерната дејност чиј носител била КПЈ. Со тоа започнало и активното подготвување на Јоска за идниот револуционерен живот.

Јосиф Јосифовски, најпрво во крагуевачката Гимназија почнал да пројавува интерес во дејноста на ученичката дружина „Подмладок“ преку која биле афирмирани разновидни активности. Преку неа се организирале мешовити литературни, театарски и музички приредби, а биле негувани и контакти со слични младински друштва во земјата. Исто така преку неа биле дистрибуирани до учениците голем фонд книги од Нолитовите и други полулегални изданија со левичарска ориентација од разновидниот книжевен фонд на ученичката библиотека при оваа дружина. Во почетокот на 30-те години „Подмладок“ започнал да станува и масовна младинска трибина што ја користеле пред сè левичарско ориентираните ученици и други прогресивни лица за јавни предавања. Во меѓувреме преку неа биле организирани заеднички посети и излети на ученици од Гимназијата. Исто така Јоска пројавил определен интерес и за работата на Движењето на трезвеноста и на Народниот универзитет во Крагуевац.

По пауза од 1 година во учебната 1934/35 година Јосиф Јосифовски се запишал на Правниот факултет во Белград, каде што активно се вклучил во редовите на прогресивното студентско движење на Белградскиот универзитет.

Vladimir KARTOV

FAMILY ORIGIN, CHILDHOOD AND SCHOOL YEARS OF JOSIF JOSIFOVSKI

S u m m a r y

The Yugoslav national hero Josif Josifovski — Sveštarot was born in Gevgelija in 1914. All the generations from this family up to the Balkan wars, in the real sense of the word were a

¹⁴⁾ Страшо Пинџур, Дневник, Скопје, 1976 година.

source of fighters for the Macedonian freedom. Later on, in the course of the 30-thies and 40-thies of the XX century Josif Josifovski will join the Macedonian people in his efforts for liberation and social freedom.

Josif has spent his first years in migration. Those were the years without a real childhood, as he was supposed to change his place of living permanently. As a pupil in the primary school and in the high classes of the high school he was very intelegent and industrious. So he has achieved very good result's in his study. Good results he used to achieve in the gymnasiums in Negotin Kraina and in Kragujevac, too. During his school years he started joining the movement of the progressive youngsters who were unfluenced under the ideas of the Yugoslav Communist Party.